

V Jornada Societat Catalana pel
Control i Tractament del Tabaquisme

TAULA ▶ Tabac i marihuana (genètica, patologia i tractament)

INTERVENCIÓ CLÍNICA

¿on som i a on anem?

A. Tejero   **Psicòleg clínic**

MC. Pinet   **Psiquiatra**

Unitat Toxicomanies

Servei de Psiquiatria

HOSPITAL DE LA
SANTA CREU I
SANT PAU

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

ÍNDEX

- **Situació epidemiològica**
- **Sol·licituds de tractament**
- **Bibliografia científica**
- **Intervenció clínica**
- **Projectes futurs**

Prevalencias de consumo de drogas a diario en la población española de 15-64 años (porcentajes). España, 1995-2011.

en los últimos 30 días y

Prevalencia de consumo en los últimos 30 días								
	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Tabaco	42,9	40,1	41,4	42,9	38,4	38,8	39,4	37,6
Cánnabis	4,6	4,5	6,4	7,6	8,7	7,2	7,6	7,0
Prevalencia de consumo diario en los últimos 30 días								
	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Tabaco	34,9	33,6	35,7	36,7	32,8	29,6	31,8	30,4
Cánnabis	0,7	0,8	1,5	1,5	2,0	1,6	2,0	1,7

1.1. Encuesta sobre alcohol y drogas en España (EDADES), 1995-2011

**Proporció de
consumidors d'una
substància que
consumeix una altra
(últims 12 mesos)**

	Tabaco	Cánnabis
Alcohol	84,7	94,4
Tabaco	-	84
Inhalables volátiles	0,2	0,9
Anfetaminas/speed	1,4	5,0
Alucinógenos	0,9	3,7
Heroína	0,2	0,9
Tranquilizantes	11,4	12,4
Somníferos	5,5	5,8
Hipnosedantes*	13,2	13,6
Cánnabis	20,2	-
Éxtasis	1,5	6,0

1.1. Encuesta sobre alcohol y drogas en España (EDADES), 1995-2011

Prevalencia de consumo alguna vez en la vida										
	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Tabaco	60,6	64,4	63,4	61,8	59,8	60,4	46,1	44,6	39,8	43,8
Cánnabis	20,9	26,4	29,5	33,2	37,5	42,7	36,2	35,2	33,0	33,6
Prevalencia de consumo en los últimos 30 días										
	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Tabaco	31,1	32,5	31,9	32,1	29,4	37,4	27,8	32,4	26,2	29,7
Cánnabis	12,4	15,7	17,2	20,8	22,5	25,1	20,1	20,1	17,2	16,1
Prevalencia de consumo diario en los últimos 30 días										
	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Tabaco	21,6	23,7	23,1	23	21	21,5	14,8	14,8	12,3	12,5
Cánnabis	1,0	1,4	1,8	3,7	3,8	5,0	3,1	3,1	3,0	2,7

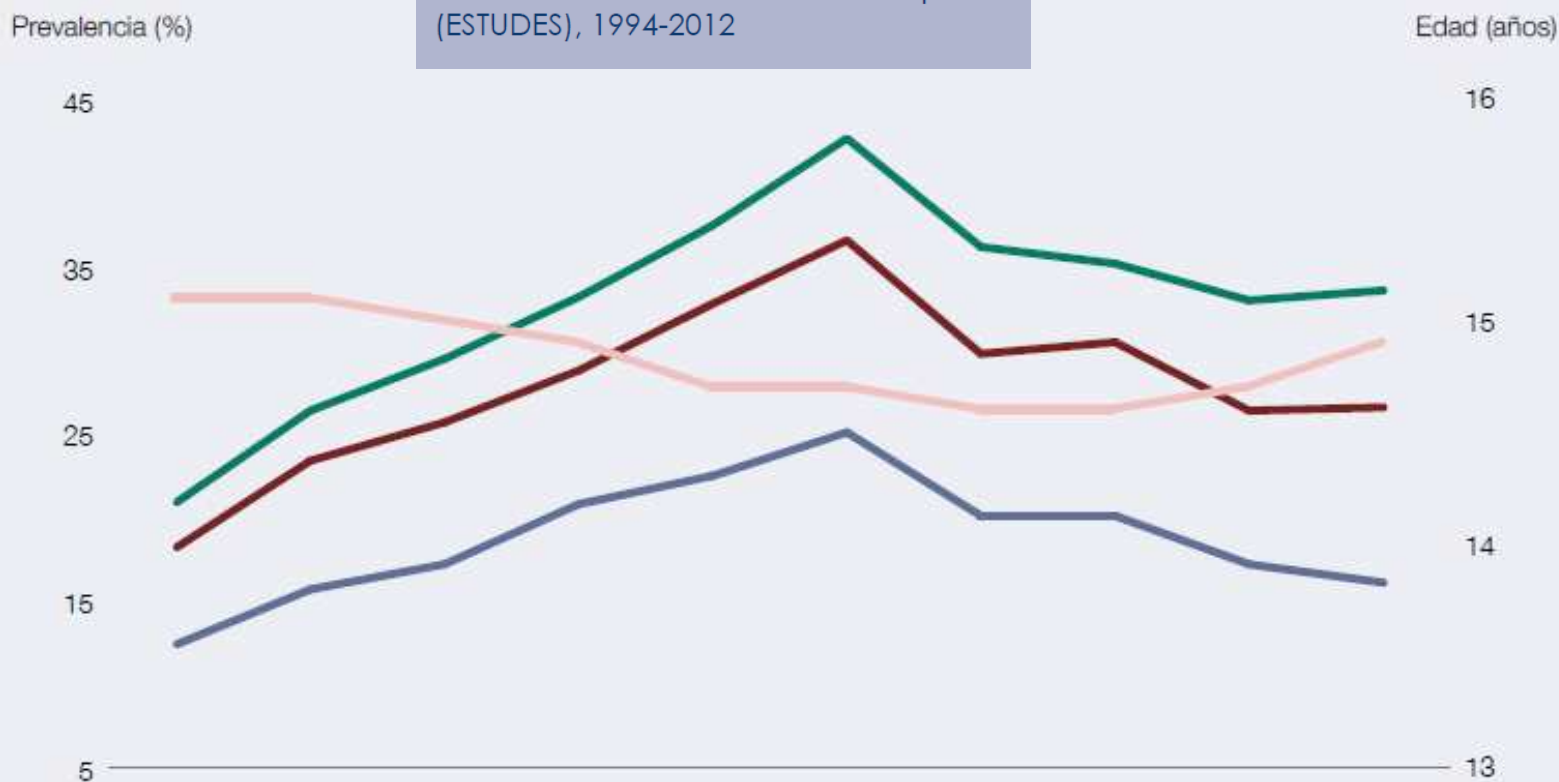
1.2. Encuesta sobre uso de drogas
 en Enseñanzas Secundarias en España
 (ESTUDES), 1994-2012 **14-18 años**

Prevalencia de consumo de tabaco y edad media de inicio en el consumo entre los estudiantes de Enseñanzas Secundarias de 14-18 años (porcentajes). España, 1994-2012.

Evolución de la prevalencia de consumo de cánnabis entre los estudiantes de Enseñanzas Secundarias de 14 a 18 años (porcentajes) y edad media de inicio del consumo. España, 1994-2012.

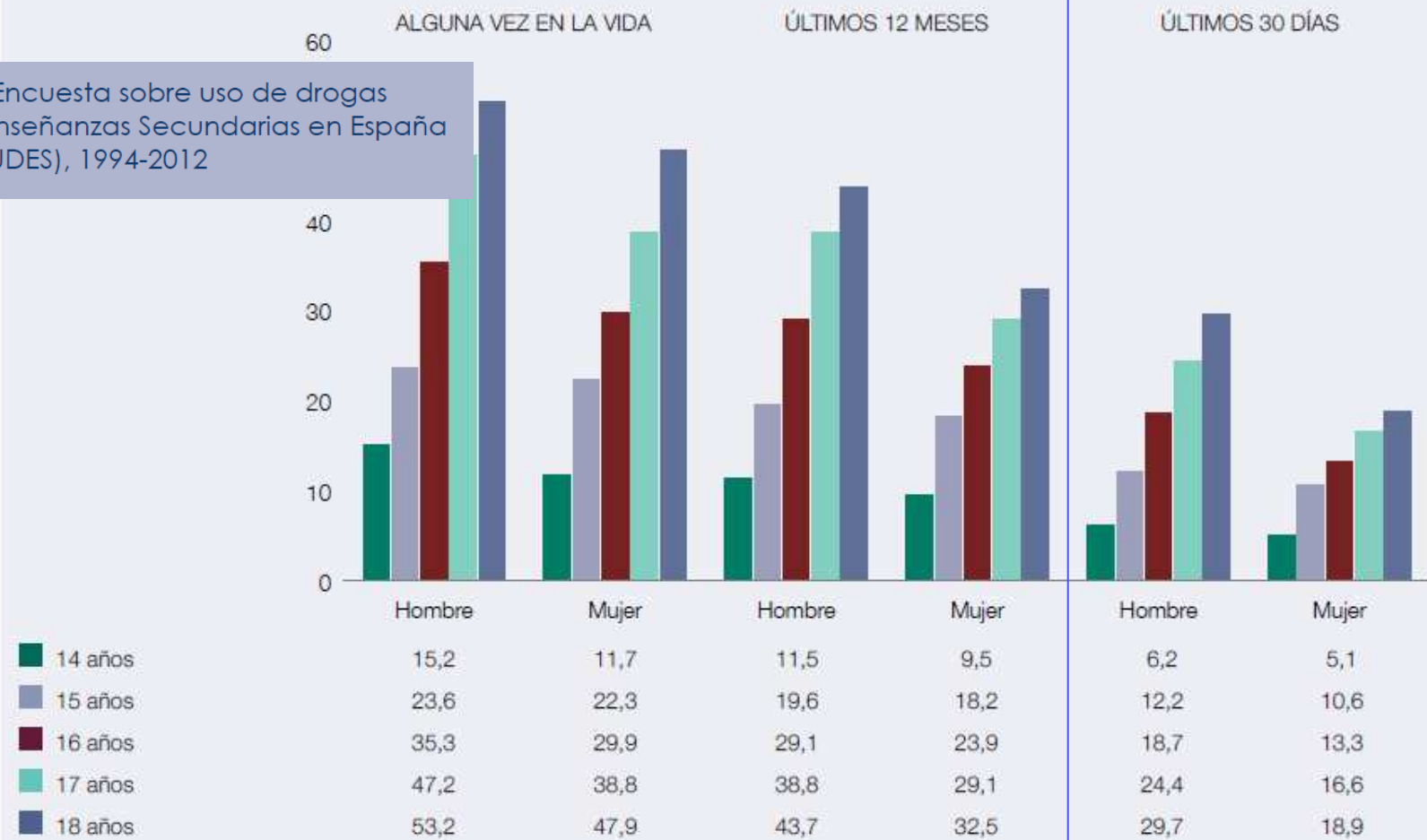
1.2. Encuesta sobre uso de drogas en Enseñanzas Secundarias en España (ESTUDES), 1994-2012

	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Alguna vez en la vida	20,9	26,4	29,5	33,2	37,5	42,7	36,2	35,2	33,0	33,6
Últimos 12 meses	18,2	23,4	25,7	28,8	32,8	36,6	29,8	30,5	26,4	26,6
Últimos 30 días	12,4	15,7	17,2	20,8	22,5	25,1	20,1	20,1	17,2	16,1
Edad media de inicio consumo	15,1	15,1	15,0	14,9	14,7	14,7	14,6	14,6	14,7	14,9

Prevalencia de consumo de cánnabis entre los estudiantes de Enseñanzas Secundarias de 14-18 años según sexo y edad (porcentajes). España, 2012.

1.2. Encuesta sobre uso de drogas en Enseñanzas Secundarias en España (ESTUDES), 1994-2012

FUENTE: OEDT. Encuesta sobre Uso de Drogas en Enseñanzas Secundarias en España (ESTUDES)

1.2. Encuesta sobre uso de drogas en Enseñanzas Secundarias en España (ESTUDES), 1994-2012

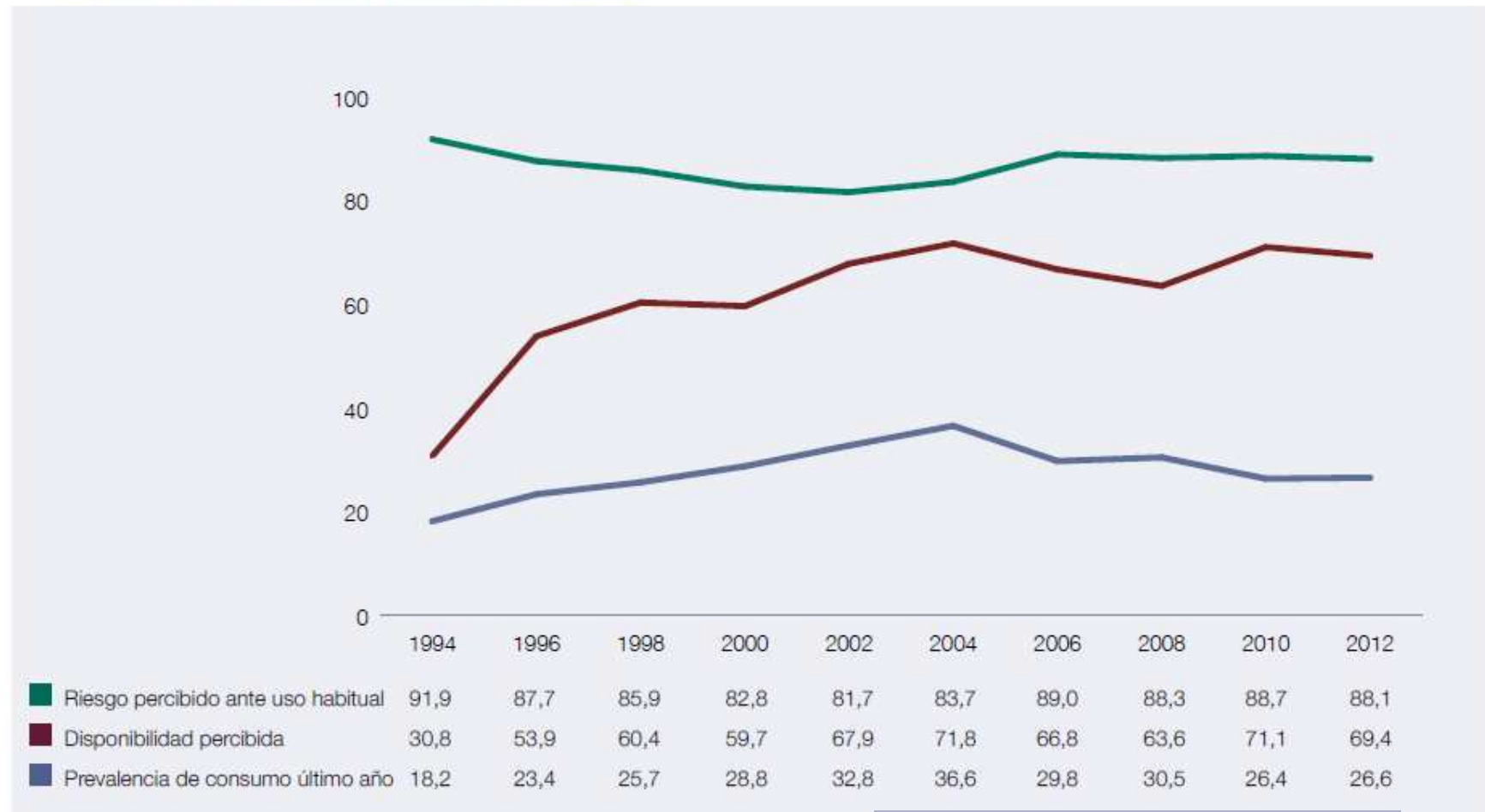
Consumidores problemáticos de cánnabis (CAST $\geq$ 4)	2006	2008	2010	2012
Número de estudiantes, de 14 a 18 años, que son consumidores problemáticos de cánnabis	73.534	81.080	100.340	83.208
Porcentaje de consumidores problemáticos entre TODOS los estudiantes de 14 a 18 años	3,3%	3,7%	4,6% _j	3,8%
Porcentaje de consumidores problemáticos entre los estudiantes de 14 a 18 años que han CONSUMIDO cánnabis en el último año*	13,3%	14,7%	14,1%	16,9%

CAST: Cannabis Abuse Screening Test

Consum problemàtic:

↑ risc d'efectes sobre la salut, obtenir pitjor rendiment acadèmic o laboral, desenvolupar dependència

Evolución de la prevalencia de consumo de cánnabis en los últimos 12 meses, del riesgo percibido ante su consumo habitual (proporción de estudiantes que piensa que esa conducta puede causar bastantes o muchos problemas) y de la disponibilidad de cánnabis percibida entre los estudiantes de Enseñanzas Secundarias de 14-18 años (porcentajes). España, 1994-2012.

1.2. Encuesta sobre uso de drogas en Enseñanzas Secundarias en España (ESTUDES), 1994-2012

Tabaco y cánnabis

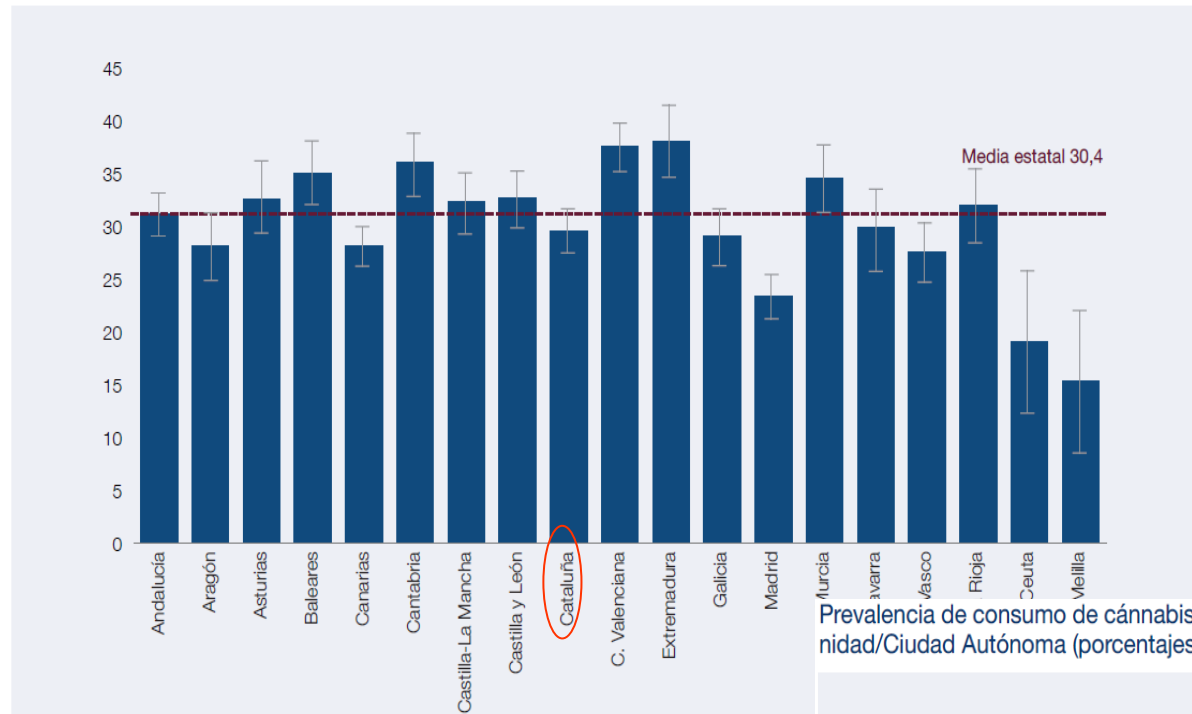
Aunque el cuestionario de la encuesta ESTUDES no incluye preguntas sobre el consumo conjunto de tabaco y cánnabis, el análisis de los datos muestra que el 20,9% del total de entrevistados ha consumido tanto tabaco como cánnabis al menos alguna vez en el último año.

Entre aquellos que han fumado tabaco en el último año, el 60,1% ha consumido cánnabis también durante el mismo periodo. Inversamente, el 79,4% de los que han consumido cánnabis en el último año también ha fumado tabaco.

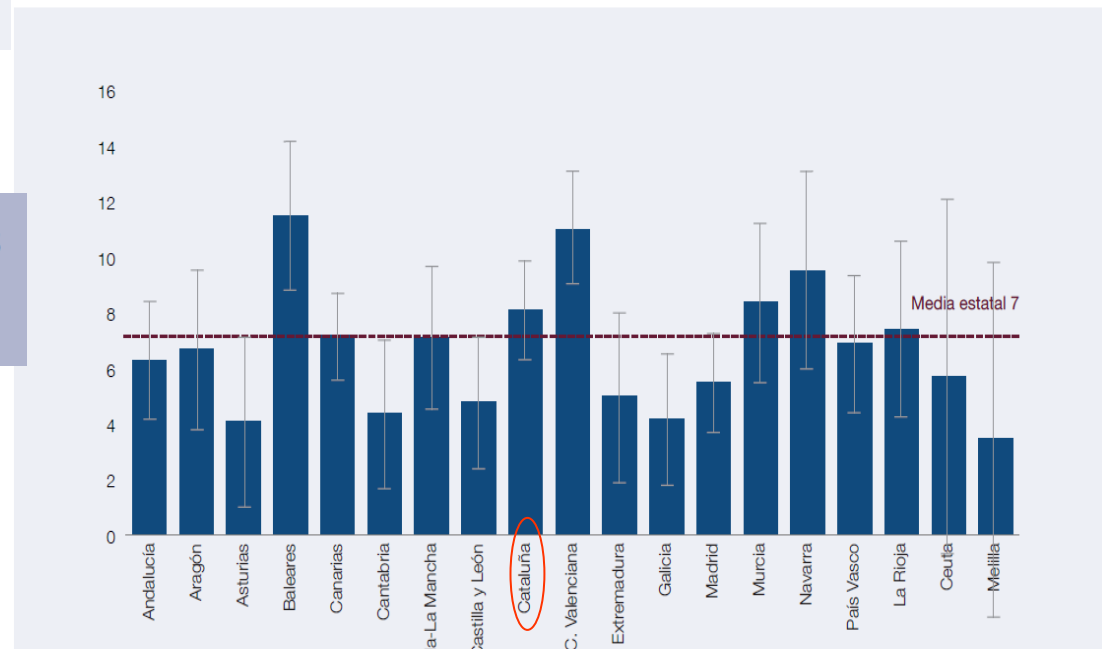
El 42,5% de los estudiantes que han consumido cánnabis en el último mes ha fumado tabaco diariamente en este tiempo y, entre los que fuman tabaco a diario, se observa que el 56,4% ha consumido cánnabis.

El 70,7% de los jóvenes que han consumido cánnabis en los últimos 30 días y fumaban a diario, consumía cánnabis a diario.

Prevalencia de consumo de tabaco diario entre la población de 15-64 años, según Comunidad/Ciudad Autónoma (porcentajes). España, 2011.

Prevalencia de consumo de cánnabis en los últimos 30 días entre la población de 15-64 años, según Comunidad/Ciudad Autónoma (porcentajes). España, 2011.

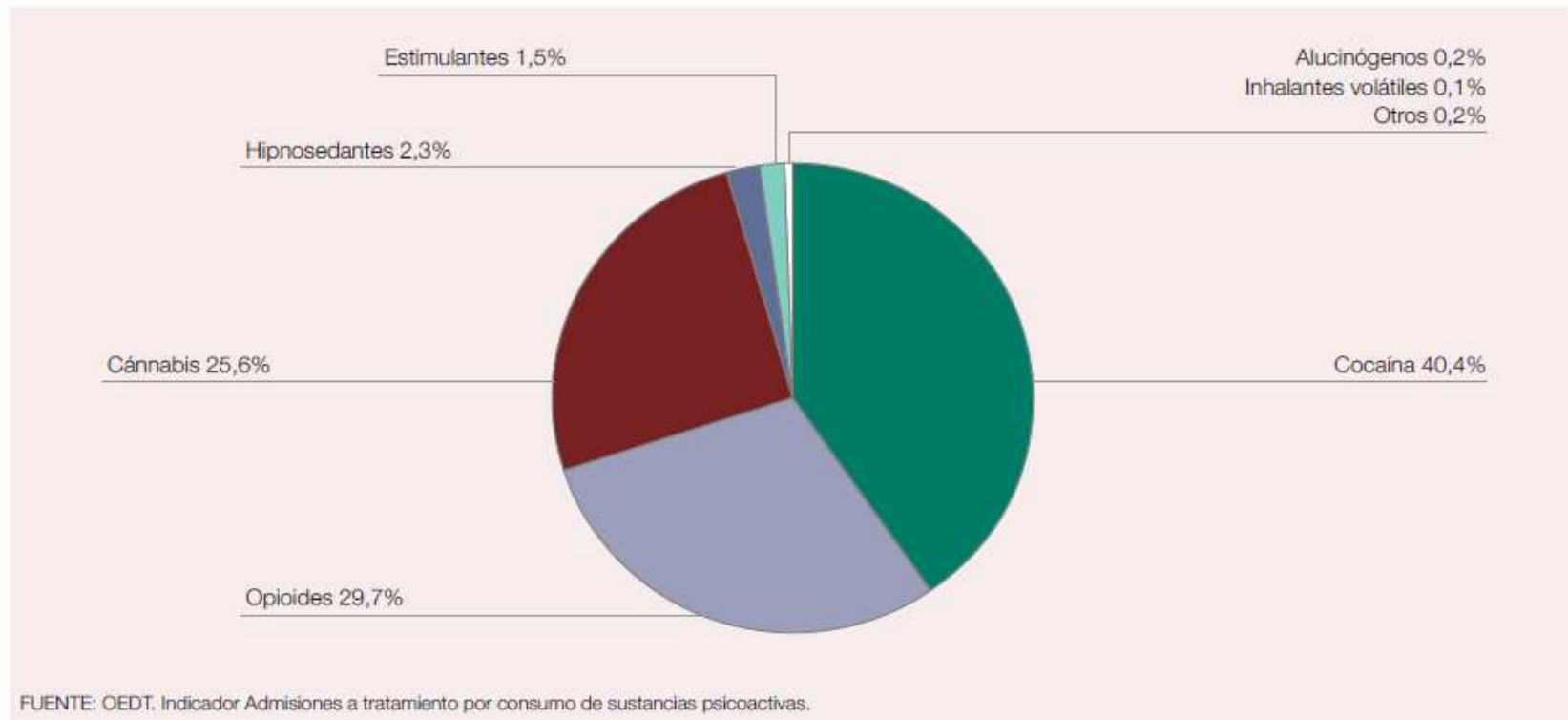
1.1. Encuesta sobre alcohol y drogas en España (EDADES), 1995-2011

• Sol·licituds de tractament

2.1. Indicador Admisiones a tratamiento por consumo de sustancias psicoactivas, 1987-2011

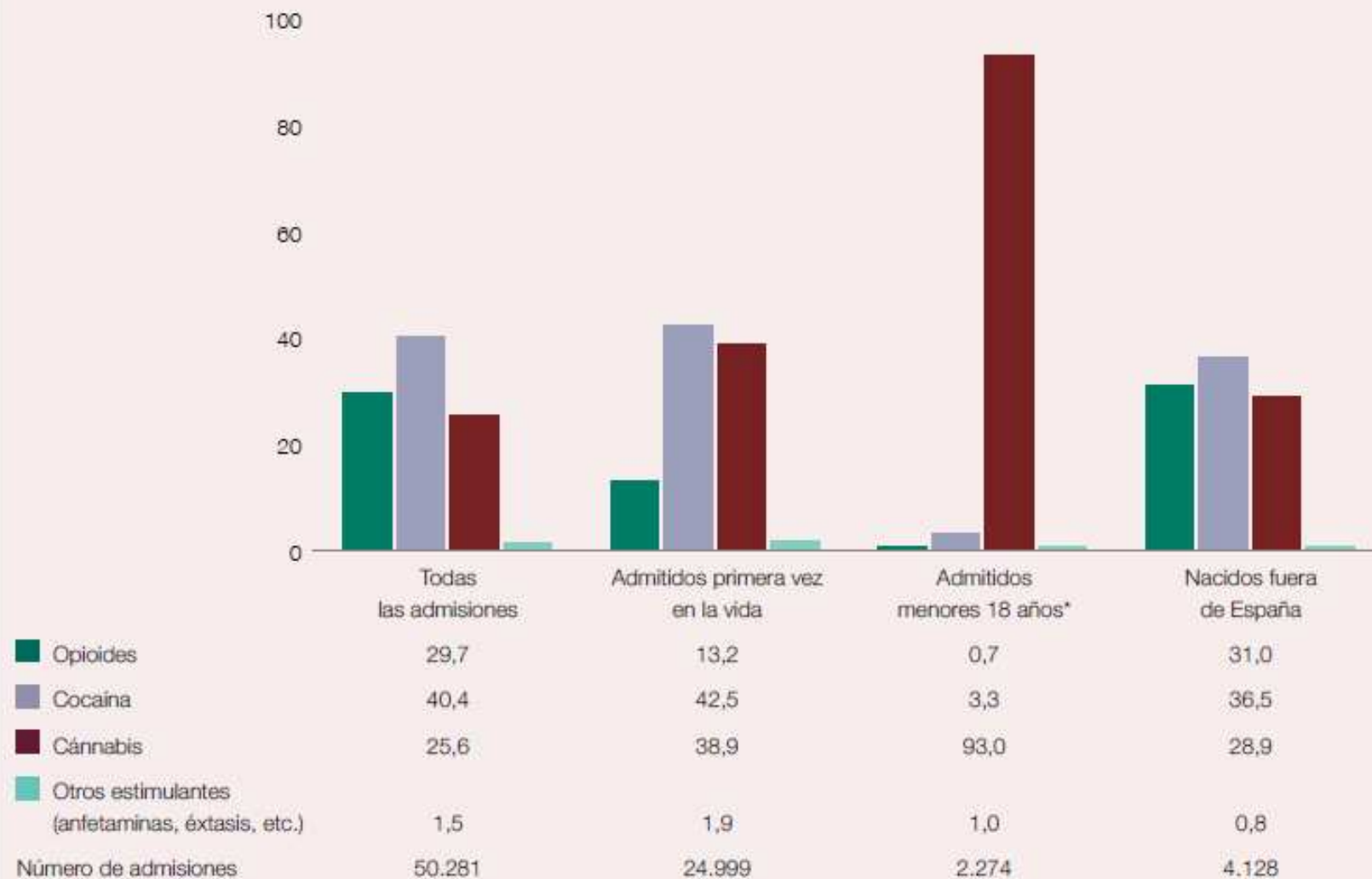
FUENTE: OEDT. Indicador Admisiones a tratamiento por consumo de sustancias psicoactivas.

Proporción (%) de admisiones a tratamiento por abuso o dependencia de drogas ilegales, según droga principal. España, 2011.

Proporción (%) de admisiones a tratamiento por abuso o dependencia de sustancias psicoactivas ilegales, según droga principal. España, 2011.

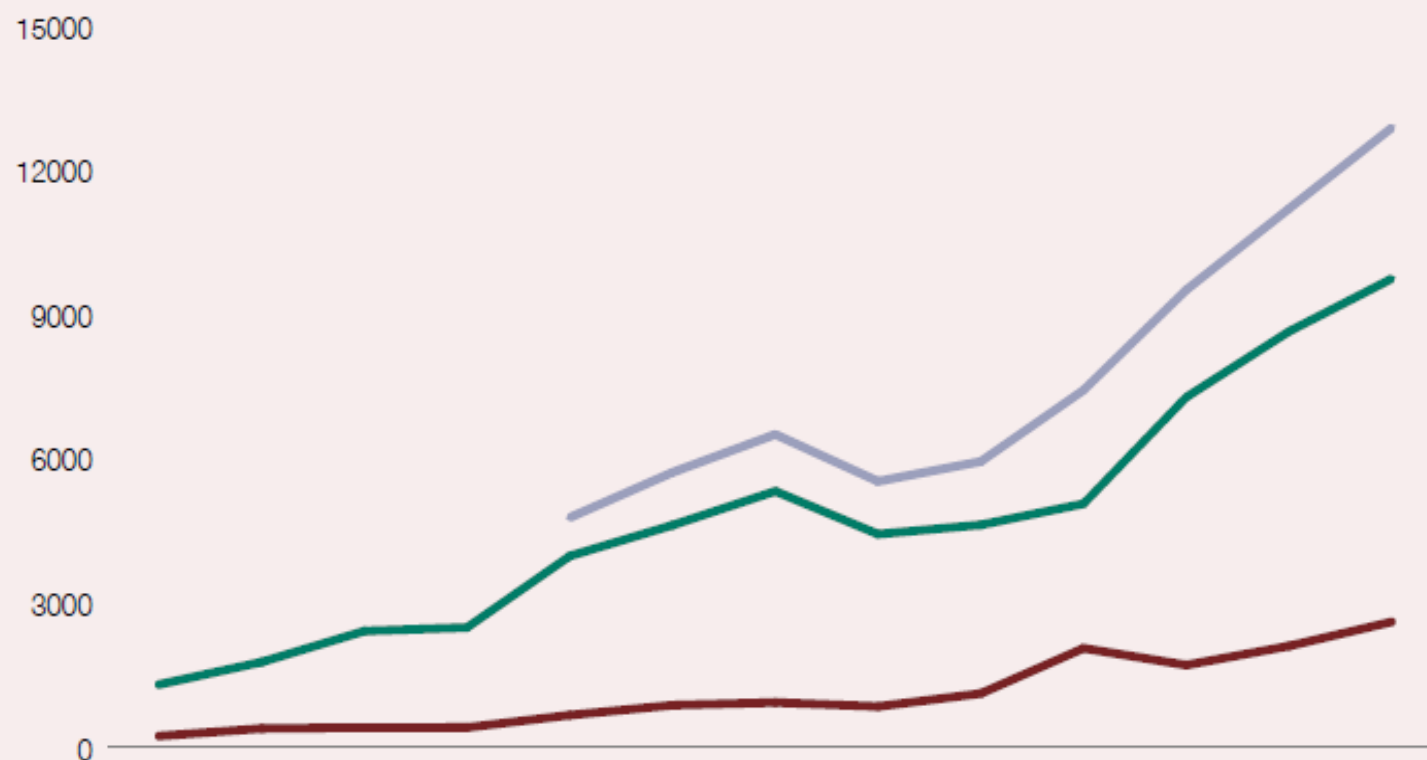
FUENTE:OEDT. Indicador Admisiones a tratamiento por consumo de sustancias psicoactivas.

* Todos los casos admitidos a tratamiento en menores de 18 años.

Número de admisiones a tratamiento por abuso o dependencia de cánnabis. España, 1996-2011.

FUENTE:OEDT. Indicador Admisiones a tratamiento por consumo de sustancias psicoactivas.

	1996	1997	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011
■ Primeros tratamientos	1.300	1.768	2.412	2.487	3.972	4.613	5.319	4.426	4.619	5.058	7.273	8.639	9.736
■ Con tratamiento previo	230	387	407	408	665	871	928	844	1.114	2.055	1.705	2.101	2.603
■ Total	-	-	-	-	4.772	5.711	6.500	5.524	5.936	7.419	9.503	11.192	12.873

- **Bibliografia científica**
- **Impacte de l'ús combinat**
  - Els estudis genètic-conductuals suggereixen vies comunes i recíproques a l'ús i a la dependència
  - Els estudis neurobiològics indiquen que el sistema endocannabinoide incrementa el reforç de la nicotina
  - L'ús d'ambdues substàncies s'informa com de major plaer
  - L'ús de la mateixa via d'administració pot facilitar l'inici i interfereix amb la cessació

- **Reptes terapèutics**

- **El consum de tabac és un predictor negatiu en el tractament del cànnabis**
- **La cessació de cànnabis pot portar a un increment significatiu del consum de tabac**
- **L'ús de cànnabis en fumadors de tabac prediu el manteniment del consum de tabac**
- **L'ús de cànnabis sembla associat a pitjors resultats de cessació de tabac**

- **Tractaments eficaços**

CÀNNABIS

- **Teràpia motivacional (TM)**
- **Teràpia cognitiu-conductual (TCC)**
- **Maneig de contingències (MC)**
- **Tractaments farmacològics ???**
  - **Agonistes/antagonistes cannabinoïdes**
  - **N-acetilcisteïna**

**Tractament
combinat**

**Danovitch, Gorelick. Psych Clin N Am 2012;35(2):309-26.
Litt et al. Addictive Behav 2013;38(3):1764-75.**

Gray KM, et al. Am J P sychiatry 2012; 169:805-12

- **Tractaments eficaços**

TABAC

- **Teràpia motivacional**
- **Teràpia cognitiu-conductual**
- **Tractaments farmacològics**
  - **Substitutius de nicotina**
  - **Bupropion**
  - **Vareniclina**

**Tractament
combinat**

• Tractaments eficaços

TABAC – CÀNNABIS

HILL

– Teràpia cognitiu-conductual

– Pegat de nicotina

↓ **consum nicotina = consum cànnabis**

Puntuacions ↑ en test de satisfacció

LEE

– TM, TCC i MC

– TSN combinada

Cessació de cànnabis (80%) ↓ tabac

No interferències negatives

- **Intervenció clínica**

- **Trastorns relacionats amb el cànnabis**

- **Trastorn per consum**
- **Intoxicació**
- **Abstinència**
- **Altres trastorns induïts**
- **Altres no especificats**

- **Trastorn per consum**
- **Patró problemàtic de consum amb malestar significatiu (2 o més)**
  - **Més quantitat o més temps del previst**
  - **Desig de cessació i fracàs del control**
  - **Molt temps en activitats relacionades**
  - **Desig imperiós de consumir**
  - **Incompliment d'obligacions**
  - **Reducció o abandonament d'activitats**
  - **Consum encara que hi ha complicacions**
    - **Interpersonals**   **Físiques**   **Psicològiques**
  - **Consum en situacions de risc**
  - **Tolerància**   **Abstinència**

- **Intoxicació**
  - **Consum recent**
  - **Conducta problemàtica o canvis psicològics clínicament significatius**
  - **Dos o més signes o símptomes en les 2 hores següents al consum**
    - **Injecció conjuntival**
    - **Increment de la gana**
    - **Boca seca**
    - **Taquicàrdia**
  - **No atribuïble a altres causes**

- **Abstinència**
- **Cessament brusc del consum**
- **Tres o més signes o símptomes en la setmana posterior al cessament**
  - **Irritabilitat, ràbia o agressivitat**
  - **Nerviosisme o ansietat**
  - **Dificultats per dormir**
  - **Disminució de la gana i del pes**
  - **Intranquilitat**
  - **Estat d'ànim depressiu**
  - **Almenys un dels següents: dolor abdominal, sudoració, febre, calfreds, tremolors, cefalea**

- **Altres trastorns induïts**

- *Delirium*
- **Trastorn psicòtic**
- **Trastorn d'ansietat**
- **Trastorn de la son**

- **Intervenció clínica:**

  - Unitat Toxicomanies Hospital Sant Pau**

- **Pacients Programa de Tabaquisme**

  - **36,1% preinscripcions ús de cànnabis**
  - **1,6% primeres visites trastorn per consum CN**
  - **90% fracàs si no hi ha cessació de cànnabis**
  - **No intervenció protocol·litzada en cànnabis**
  - **Intervenció motivacional per cessació prèvia**
    - **Derivació al programa de cànnabis**
  - **Programa multicomponent de tabaquisme**

- **Pacients Programa de Cànnabis**

- **El tractament de l'addicció al cànnabis i a la nicotina no es fa de forma simultània**

- **Els pacients amb trastorn per dependència de cànnabis presenten en un 70% un trastorn per dependència a la nicotina (100% de consum)**

- **La gravetat en l'addicció al cànnabis comporta una gravetat simultània en l'addicció a la nicotina**

• Protocol Programa de Cànnabis

Primera visita: Historia Toxicològica

Balanç Decisional

Inici de controls de tòxics en orina

Segona visita: Guia per abandonar el consum

Integració del Balanç Decisional

Entrega del llistat de símptomes d'abstinència

Tercera visita: Estratègies de control ambiental

Situacions de risc més importants

Quarta visita: Estratègies d'afrontament

Valoració dels símptomes d'abstinència

Cinquena visita: Revisió de la Guia

Introducció Model de Prevenció de Recaigudes

Sisena visita i posteriors: Prevenció de Recaigudes

**Grupo de Trabajo
para el estudio y abordaje de políticas de control
del policonsumo de CANNABIS y TABACO en España**

PROYECTO ÉVICT

EVIDENCIA CANNABIS TABACO

OBJECTIUS

Generals

↑ Coneixement d'aquest binomi

Promoció polítiques d'actuació

Operatius

Evidència científica disponible

Identificar bones pràctiques en prevenció

Facilitar l'intercanvi d'experiències en prevenció

Proporcionar informació via Internet

Proposar accions dirigides als joves

